

Henk Maassen

h.maassen@medischcontact.nl

[@medischcontact](https://twitter.com/medischcontact)

GGD's breiden testcapaciteit en bron- en contactonderzoek uit

De afbouw van de intelligente lockdown vergt intelligente opschaling van de GGD's. Momenteel is er zelfs overcapaciteit, maar dat kan snel niet meer het geval zijn.

Vanaf begin juni kunnen alle Nederlanders met klachten die wijzen op covid-19 zich laten testen. De GGD's zijn voor dat testen en voor het nodige bron- en contactonderzoek 'intelligent' aan het 'opschalen'. Arts-epidemioloog Christian Hoebe, hoogleraar infectieziektebestrijding aan de Universiteit Maastricht en hoofd infectieziekten van de GGD Zuid-Limburg, legt uit wat de grondgedachte is: 'Als we 60 procent van de besmettingen kunnen opsporen en het bron- en contact-

onderzoek werkt goed, dan kun je R (het reproductiegetal) met ongeveer 0,2 procentpunt verlagen. Dat is een behoorlijke impact, want nu zitten we op 0,8 tot 0,9. Anders gezegd: als het geleidelijk loslaten van beperkende maatregelen zou leiden tot een stijging van 0,2, dan houd je R dus toch onder de 1 met deze aanpak.'

Grootschaligheid

Het wordt weleens anders voorgesteld, maar volgens hem zijn de GGD's nooit gestopt met het doen van bron- en con-

tactonderzoek. 'En qua grootschaligheid hebben we ervaring opgedaan met de vaccinatiecampagnes tijdens de Mexicaanse griep en meningokokkenepidemie. Maar nu krijgt de opschaling een structureel karakter.'

Het RIVM verwacht dat er vanaf juni maximaal 30 duizend mensen per dag getest gaan worden. Op basis van modellen is de verwachting dat 2 tot 8 procent van de geteste mensen besmet zal zijn met het coronavirus; nu is dat 5 procent. Dat leidt dus tot 2400 bron- en contactonder-

JEROEN JUMELET/ANP PHOTO

zoeken per dag. Hoebe: 'Zo'n onderzoek kost gemiddeld vijf uur. En het moet snel gebeuren, binnen 24 uur moet er een uitslag zijn. Als er ineens weer duizenden gevallen zijn, zal dat wellicht niet in alle gevallen lukken, maar dat is wel de inzet.' 'In een testlijn', preciseerde Sjaak de Gouw, directeur publieke gezondheid van GGD Hollands Midden in de Tweede Kamer, 'kun je dagelijks 240 testen doen. Landelijk zijn er dus 125 testlijnen nodig verdeeld over 25 GGD's. Afhankelijk van het aantal inwoners gaat het om vier tot acht testlijnen per dag per GGD. Daarvoor zijn 25 en 50 mensen per GGD nodig.'

Signaalfunctie

Regionaal richten de GGD's zich vooralsnog op de ondergrens van 2 procent positieve testen. Dat betekent dat in juni moet zijn opgeschaald naar 800 fte; daarvan zijn er al 670 gerealiseerd. 'Tussen regio's zijn er wat dat percentage betreft overigens wel verschillen', benadrukt Hoebe. 'Onder zorgmedewerkers blijkt gemiddeld 11 procent positief. Maar in onze regio Zuid-Limburg vinden we nu 22 procent.'

Momenteel is er overcapaciteit bij de GGD's, weet Hoebe. 'Wij kunnen hier nu 250 mensen per dag testen, maar we zien er slechts 80. Het plan is om dat uit te breiden naar meer dan 1000.' Tegelijkertijd wordt er toch alvast landelijke capaciteit in gereedheid gebracht, om de eventuele bovengrens van 8 procent het hoofd te kunnen bieden. Landelijke callcentra zouden dat extra bron- en contactonderzoek moeten gaan doen. Hoebe vindt dat een goed idee, maar waarschuwt: 'Je zult altijd een link moeten houden met de regionale infectieziektenbestrijding. Bron- en contactonderzoek is niet alleen bedoeld om besmettingsketens te breken, maar heeft ook een signaalfunctie: het betekent dat je regionaal een cluster grondig moet uitzoeken om verdere verspreiding te voorkomen.'

Wat de extra personele bezetting betreft doen de meeste GGD's vooral een beroep op eigen medewerkers. Een woordvoerder van GGD Gelderland-Zuid zegt bijvoorbeeld dat JGZ-artsen en verpleegkundi-

'Een app zou ons werk kunnen versoepelen en versnellen'

gen voor deze taken worden ingezet, na een korte training. Dat kan, omdat zij daar nu ook de ruimte voor hebben – scholen waren immers gesloten en starten nu pas weer op. 'Maar straks als ze weer aan hun reguliere werk toekomen, moeten we weer verder kijken.' Dat gaat zeker lukken, weet de woordvoerder: 'We hebben bewezen dat we in korte tijd een hele nieuwe organisatie op touw kunnen zetten – van een infectieteam met zestien parttimed medewerkers naar tweehonderd mensen, die allen inzetbaar zijn voor de coronabestrijding. We hebben nu bijvoorbeeld al een flink aantal coassistenten die dit werk kunnen doen.'

Drang

Mensen die positief getest worden, krijgen een telefoontje van de GGD; bij een negatieve uitslag volgt een appje of een sms. In de nieuwe opzet worden positief mensen geteste mensen en hun contacten niet alleen gebeld op dag 1 maar ook nog op dag 7 en dag 14, of vaker als ze daar behoefte aan hebben. 80 tot 90 procent van hen, zo leert de ervaring inmiddels, volgt de adviezen van de GGD op en blijft keurig in isolatie of quarantaine. In Nederland kiezen we voor drang in plaats van dwang. Hoebe: 'Er zijn landen waar ze voor het laatste kiezen. Dat is niet onze manier. Ik denk dat het niet zou werken. Het zou weerstand oproepen.' De GGD's kiezen voor een risicobenadering: 'Met de grootst mogelijke zorg willen we het risico op besmettingen zo klein mogelijk maken. Maar we hanteren niet het voorzorgprincipe, dat betekent: 100 procent

alle risico's uitbannen. Dat doen we normaal in Nederland al niet, en dat gaan we ook met covid-19 niet voor elkaar krijgen. Ik denk dat dit de goede benadering is. Uiteraard zal pas achteraf blijken of dat klopt. Maar bedenk wel: zelfs landen waar isolatie en quarantaine dwangmatig worden opgelegd – Zuid-Korea, Singapore – hebben te maken gekregen met een tweede uitbraak.'

Er wordt intussen nog steeds gewerkt aan een app. Hoebe: 'We kunnen het bron- en contactonderzoek ook zonder doen, maar een app zou ons werk wel kunnen versoepelen en versnellen. Zeker omdat we dit testbeleid nog lang moeten volhouden. Ik denk dan aan een app waarin je je klachten bijhoudt en die de waarschuwing "laat je testen bij de GGD" kan afgeven. Als die app dan ook je contacten registreert, dan kunnen wij daar meteen mee aan de slag.'

Tweede piek

Een brede, landelijke publiekscampagne waarin de symptomen die passen bij covid-19 worden beschreven, moet mensen met deze klachten aansporen niet naar een dokter maar zo snel mogelijk naar de GGD te gaan. Ze kunnen zich dan aanmelden via een landelijk telefoonnummer. Later in juni volgt een webportal, waar ze zichzelf kunnen inroosteren voor een test. Die portal is al gereed, maar wordt nu getest op veiligheid, aldus Sjaak de Gouw.

De verwachting is dat vanaf september respiratoire klachten weer zullen oplopen, en dat dus het aantal mensen dat zich meldt gestaag zal toenemen. Het opschaalingsplan van de GGD's heeft daarom een horizon tot 1 september. Christian Hoebe daarover: 'Voor die datum zal er weer een herijking moeten komen op basis van nieuwe scenario's, waarbij we rekening moeten houden met een mogelijke tweede covid-19-piek in het najaar. Maar wat er precies gaat gebeuren, weten we nu niet. Dat blijft vooralsnog koffiedik kijken.' ■

web

Meer over dit onderwerp vindt u onder dit artikel op medischcontact.nl/artikelen.